

Analiza izveštavanja o društveno ranjivim grupama u medijima u Centralnoj Srbiji

Centar za istraživačko novinarstvo Kruševac – CINK

Februar, 2025.

Naziv izveštaja: “Analiza izveštavanja o društveno ranjivim grupama u medijima u Centralnoj Srbiji”

Februar, 2025.

Izdavač: Centar za istraživačko novinarstvo Kruševac – CINK

Autor: Nikola Bogojević

Urednik: Slaviša Milenković

Grafički dizajn: LAVIT Kruševac

Ovo istraživanje medijskih sadržaja u lokalnim medijima sprovedeno je kao deo projektnih aktivnosti u projektu “Promocija kvalitetnog i etičkog novinarstva u Centralnoj Srbiji kroz izveštavanje o socijalno/društveno ugroženim grupama” (“Promotion of quality and ethical journalism in the Central Serbia through reporting on socially vulnerable groups”) koji je realizovao Centar za istraživačko novinarstvo Kruševac – CINK.

Indikatori uspeha:

- Ispunjeni zadaci istraživanja
- Objavljen finalni izveštaj na sajtu KruševacPress, društvenim mrežama i u formi saopštenja za medije
- Promovisani rezultati istraživanja na konferenciji za medije u Kruševcu

Ciljne grupe

- Novinari/ke
- medijski eksperti/kinje
- aktivisti/kinje
- šira javnost

Ranjive grupe

Sintagma „ranjive grupe“ krije veliku i heterogenu grupu građana sačinjenu od niza podgrupa. Više je kriterijuma kojima se određuje pripadnost nekoj od kategorija građana uz koje ide pridev „ranjiva“ ili „osetljiva“, ali se mogu ograničiti na tri:

- osnov i stepen socijalne ugroženosti;
- stepen uključenosti/isključenosti u/iz društvo i
- izloženost diskriminaciji.

Osnov i stepen socijalne ugroženosti meri se visinom mesečnih primanja po domaćinstvu i članovima domaćinstva i mogućnošću da se prihodima obezbedi egzistencija. Zbog smanjene mogućnosti da se staraju o sebi OSI, stariji i deca automatski spadaju u ranjive grupe.

Među osetljive kategorije stanovništva spadaju i osobe koje primaju redovnu ili jednokratnu novčanu naknadu koja se kolokvijalno zove socijalna pomoć.

Društveni nonsens je da su žene, iako većinski deo stanovništva, takođe ranjiva grupa. Ranjive grupe su i sve manjinske grupe, bez obzira na osnov tog statusa, pripadnici manjinskih etničkih i verskih zajednica, pripadnici LGBT zajednice, oboleli od retkih bolesti...

Opis aktivnosti

Za kvantitativnu i kvalitativnu analizu medijskih sadržaja u prvoj fazi je izabrano 20 lokalnih medija sa područja četiri okruga Centralne Srbije (Rasinskog, Nišavskog, Pomoravskog i Šumadijskog okruga). Mediji su birani na osnovu redovnosti i broja publikovanih sadržaja na dnevnom nivou kao i na osnovu prethodne reputacije u sredinama u kojima deluju. Zbog lakšeg rada izabrani su internet mediji ili portali TV stanica. Na posmatranom području izlazi jako mali broj štampanih medija, često bez precizne dinamike, tako da smo odlučili da njih ne analiziramo. Program radio stanica se, uglavnom, svodi na emitovanje muzičkog programa tako da one konceptijski nisu bile pogodne za analizu.

Prilikom izbora medija razmatrani su samo oni koji imaju kombinovano izveštavanje na dnevnom nivou. Nisu uzeti u obzir specijalizovani portali organizacija civilnog društva koji se bave nekom od društveno ranjivih grupa (npr. mladi, žene, deca...)

U prvoj fazi izabrano je 20 lokalnih medija (internet portala). Uz pomoć veštačke inteligencije dobijen je spisak medijskih objava koje se odnose na društveno ranjive grupe. U narednoj fazi sve ove objave su proveravane i analizirane pojedinačno, metodom "step-by-step".

Nakon što je izvršena primarna analiza medijskih objava u 20 lokalnih medija odabrano je 10 medija za sekundarnu, finalnu analizu. Deset medija je odbačeno zbog male i neredovne produkcije, neodgovarajućeg profila medija ili zato što su u posmatranom periodu prestali sa radom.

Kod posmatranih 10 medija medijski sadržaji koji se odnose na pripadnike/pripadnice društveno ranjivih grupa su analizirani na osnovu toga koju ranjivu grupu tretiraju (deca, mladi, starije osobe, pripadnici/pripadnice nacionalnih manjina, osobe sa invaliditetom, pripadnici/ce LGBT zajednice....), na osnovu novinarske forme (vest, izveštaj, reportaža, intervju, problemski tekst/analiza...) i na osnovu povoda za objavljivanje medijskog priloga (događaj – konferencija za medije, radionica, predstava, kampanja, obuka, prigoda – svetski ili nacionalni dan posvećen određenoj ranjivoj grupi i slično, projekat i nešto drugo).

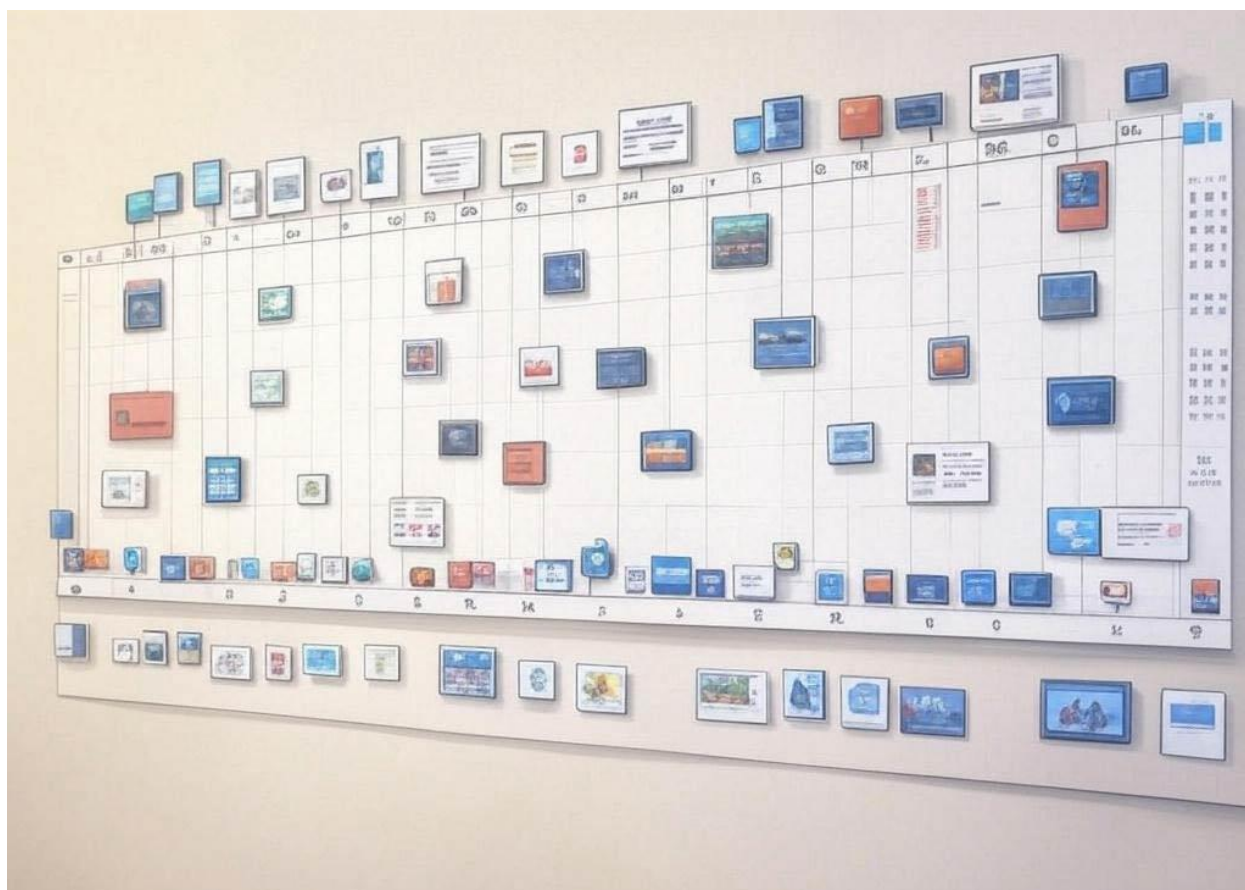
Prostor

Projektne aktivnosti sprovedene su na području četiri okruga Centralne Srbije – Rasinskom, Pomoravskom, Šumadijskom i Nišavskom. Prilikom izbora medija čiji su sadržaji analizirani vodilo se računa da budu zastupljeni svi okruzi. Analizirana su tri medija iz Rasinskog okruga, tri iz Nišavskog i po dva iz Šumadijskog i Pomoravskog okruga.

Vremenski okvir

Prvobitno je bilo predviđeno da se analiziraju medijski sadržaji u periodu od 01.11.2024. godine do 30.11.2024. godine. Nakon što je ustanovljeno da je to kratak period i da je u posmatranom periodu objavljeno malo medijskih sadržaja čijom analizom bi se dobili relevantni podaci Projektni tim je, u dogovoru sa analitičarem, odlučio da produži period analize na još mesec dana, do 31.12.2024. godine.

Rezultati analize

Analizirano je ukupno 10 medija/portala – Odjek (Kruševac), Grad (Kruševac), Radio-televizija Kruševac – RTK iz Rasinskog okruga, Južne vesti (Niš), Gradski portal 018 (Niš) i Alpress (Aleksinac) iz Nišavskog okruga, Pressek i Puls Šumadije (Kragujevac) iz Šumadijskog okruga i Lokalni (Paraćin) i Central Media (Jagodina) iz Pomoravskog okruga.

U posmatranom i analiziranom periodu u svih deset medija objavljeno je ukupno 110 medijskih priloga. Najviše priloga objavljeno je na Gradskom portalu 018 i Alpressu, po 19, a najmanje na portalu Lokalni.rs, samo jedan.

U proseku je objavljeno 11 medijskih priloga po mediju, odnosno 5,5 priloga po mediju na mesečnom nivou. Dakle, možemo reći da su lokalni mediji u ovom periodu objavljivali u proseku po jedan medijski prilog nedeljno o društveno ranjivim grupama.

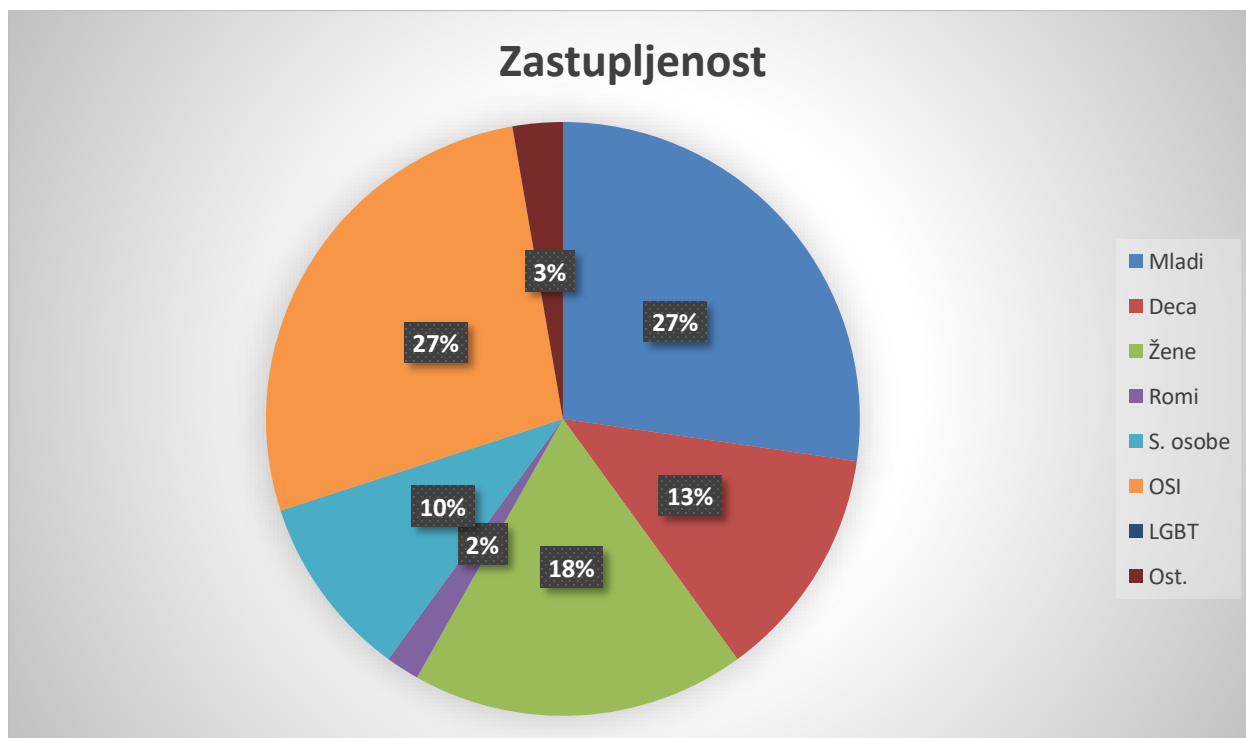

Zastupljenost društveno ranjivih grupa

Najviše medijskih priloga, od ukupno 110, objavljeno je o mladim i osobama sa nekim vidom invaliditeta, po 30 (27,27%).

O ženama je objavljeno ukupno 20 priloga (18,18%), o deci 14 (12,74%), starijim osobama 11 (10,01%), Romima dva (1,82%) i "ostalima" tri.

Zanimljivo je da nije pronađen nijedan medijski prilog koji se odnosi na pripadnike/pripadnice LGBT populacije.

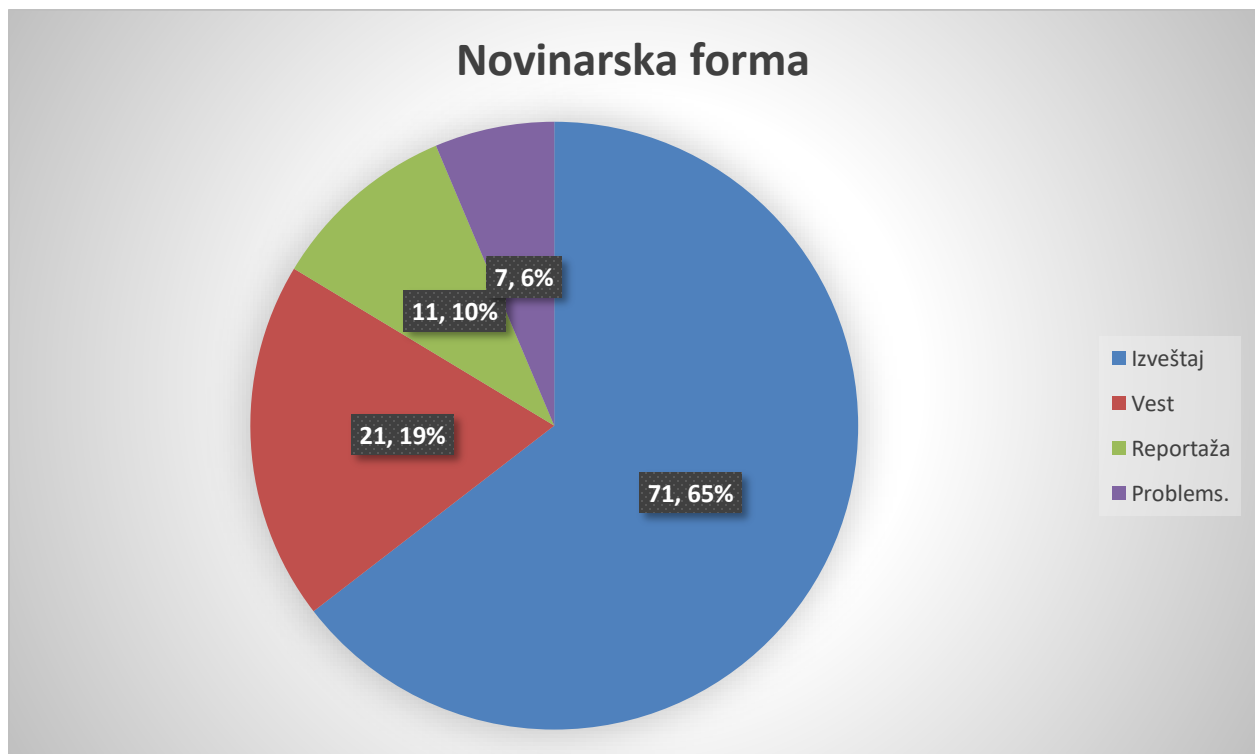

Novinarske forme

Kada je reč o novinarskim formama koje su korišćene ubedljivo najviše medijskih priloga su izveštaji sa različitih događaja, čak 71 (64,54%).

Ukupno 21 medijski prilog (19,09%) smo klasifikovali kao vest/proširena vest a objavljeno je i 11 reportaža (10%).

Samo sedam tekstova (6,36%) je svrstano u grupu problemskih tekstova/analiza stanja.

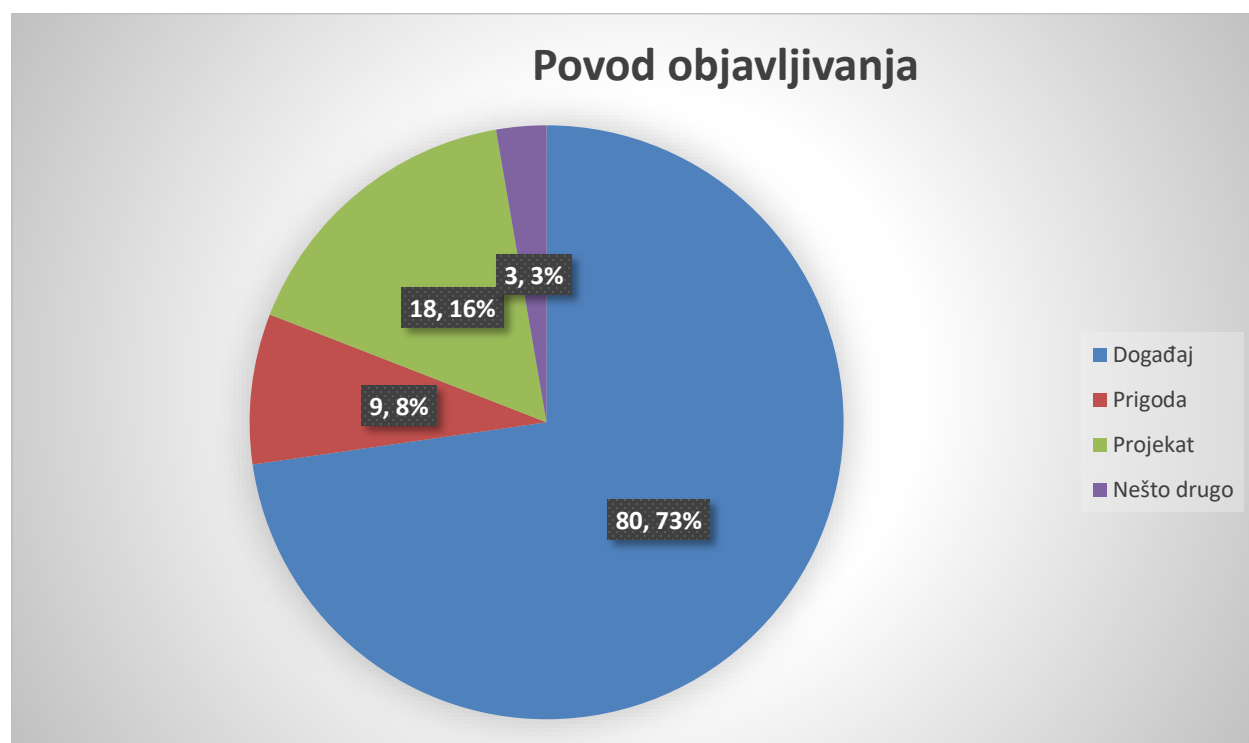

Povod objavljivanja

U 80 slučajeva (72,72%) povod za objavljivanje određenog medijskog priloga bio je neki događaj (radionica, tribina, poseta funkcionera...) a u devet slučajeva (8,18%) neka prigoda poput Svetskog dana borbe protiv šećerne bolesti i slično.

Ukupno 18 medijskih priloga (16,36%) objavljeno je u okviru medijskih projekata koji su finansirali različiti donator, najčešće lokalne samouprave.

U samo tri slučaja povod za objavljivanje priloga o društveno osjetljivim grupama bilo je "nešto drugo".

Zaključci:

- *Lokalni mediji u Centralnoj Srbiji u svojim medijskim sadržajima neredovno tretiraju pripadnike/pripadnice društveno ranjivih grupa. Najčešće to čine kada se radi o odgovarajućim javnim događajima – priredbama ili prilikom obeležavanja prigodnih datuma;*
- *Lokalni mediji u Centralnoj Srbiji nemaju dovoljno kadrovskih i finansijskih kapaciteta za kompleksniji pristup problemima pripadnika/pripadnica društveno osetljivih grupa;*
- *Složenije novinarske forme kao što su problemski tekstovi, analize, reportaže i slično lokalni mediji koriste gotovo isključivo kada se radi o realizaciji medijskih projekata koji su finansirani od strane donator;*
- *Lokalni mediji nemaju izgrađene kvalitetne veze sa većinom organizacija koje okupljaju pripadnike/pripadnice društveno ranjivih grupa zbog čega su slabo upućeni u njihove probleme kao potencijalne izvore novinarskih priča;*
- *Neophodna je kontinuirana edukacija novinara lokalnih medija kako bi poboljšali svoja znanja ali i spoznali društveni značaj izveštavanja o pripadnicima/pripadnicama ranjivih grupa.*

Spisak medija

Rasinski okrug

Odjek (**IN001312**) - <https://odjek.rs/>

Novine Grad (IN000326) - <https://krusevacgrad.rs/>

Portal Radio-televizije Kruševac (IN 000215) - <https://www.rtk.rs/>

Nišavski okrug

Južne vesti (IN000086) - <https://www.juznevesti.com/>

Gradski portal 018 (IN000259) - <https://gradskiportal018.rs/>

Alpress (IN000296) - <https://alpress.rs/>

Pomoravski okrug

Lokalni Paraćin (IN001150) - <https://lokalni.rs/>

Central Media Jagodina (IN000327) - <https://centralmedia.rs/>

Šumadijski okrug

Pressek Kragujevac (IN000480) - <https://pressek.rs/>

Puls Šumadije (IN000850) - <https://pulssumadije.com/>